

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Folkesangens Fugl. En Stemning

Citation: Andersen, H. C.: "Folkesangens Fugl. En Stemning", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 29. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid60587.pdf> (tilgået 21. marts 2023)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Folkesangens Fugl. En Stemning.

Det er Vintertid; Jorden har et Sneelag, som var det Marmor, hugget ud af Fjeldet: Luften er høi og klar, Vinden skarp som et dværgesmedet Sværd, Træerne staae som hvide Koraller, som blomstrende Mandelgrene, her er friskt som paa de høie Alper. Deilig er Natten med Nordlysblink og talløse funkende Stjerner.

Stormene komme, Skyerne løfte sig, ryste Svaneduun; Sneeflokkene flyge, dække Huulvei og Huus, den aabne Mark og de lukkede Gader. Men vi sidde i den lune Stue, ved den blussende Kakkellovn, og der fortælles om gammel Tid; vi høre en Saga:

Ved det aabne Hav laae en Kæmpegrav, paa den sad i Midnatstimen Spøgelset af den begravne Helt, en Konge havde han været; Guldringen skinnede om hans Pande, Haaret flagrede i Vinden, han var klædt i Jern og Staal; sit Hoved bøiede han sorrigfuld og sukkede dybt i Smerte som en usalig Aand.

Da kom et Skib forbi. Mændene kastede Anker og stege i Land. En Skjald var der mellem dem; han traadte hen mod Kongeskikkelsen og spurgte: »Hvorfor sørger og lider Du?«

Da svarede den Døde: »Ingen har besjunget min Livsgjerning; den er død og borte; Sangen bar den ikke ud over Landene og ind i Menneskenes Hjerter; derfor har jeg ikke Ro, ikke Hvile.«

*****
----- 30

Og han mælede om sin Gjerning og Stordaad, den hans Samtid havde kjendt, men ei besjunget, thi hos den var ingen Skjald.

Da greb den gamle Barde i Harpens Strænge, sang om Heltens Ungdoms Mod, Manddoms Kraft og god Gjernings Storhed. Den Dødes Ansigt lyste derved, som Skyens Kant i Maaneskin: glad og livsalig løftede Skikkelsen sig i Glands og Straaler, der svandt som et Nordlysblink; der var kun at see den Grønsværs-Høi med de runeløse Stene; men hen over den svang sig ved Strængenes sidste Klang, ret som var det ud fra Harpen den kom, en lille Fugl, den deiligste Sangfugl med Droskens klangfulde Slag, med Menneskehjertets sjælfyldte Slag, Hjemlandets Klang, som Trækfuglen hører den. Sangfuglen fløi over Fjeld, over Dal, over Mark og Skov, det var *Folkesangens Fugl*, der aldrig dør.

Vi høre Sangen; vi høre den nu her i Stuen, i Vinteraftenen, mens de hvide Bier sværme derude og Stormen tager stærke Tag. Fuglen synger os ikke blot Heltens Drapa, den synger søde, bløde Elskovssange, saa rige og saa mange, om Troskab i Nord; den har Eventyr i Toner og Ord; den har Ordsprog og Sangsprog, der som Runer lagt under Dødmands Tunge faaer ham til at tale og man veed hans Hjemland, Folkesangens Fugl.

I Hedningeold, i Vikingetid, hang dens Rede i Bardens Harpe. I Ridderborgens Dage, da Næven holdt Retfærds Vægtskaal, kun Magten var Ret, en Bonde og en Hund vare lige i Bytte, hvor fandt da Sangfuglen Skjul og Ly? Raahed og Smaahed tænkte ei paa den. I Ridderborgens Karnap, hvor Borgfruen sad ved Pergamentet og nedskrev de gamle Minder i Sang og Sagn, Morlille fra Græstørhuset og den omvandrende Bissekræmmer sad paa Bænken hos hende og fortalte, der, hen over dem, flagrede og fløi, qvidrede og sang Fuglen der aldrig dør, saalænge Jorden har en Tue for dens Fod, Folkesangens Fugl.

Nu synger den for os herinde. Ude er det Sneestorm og Nat; den lægger Runer under vor Tunge, vi kjende vort Hjemland; Gud taler til os vor Moders Sprog i Folkesangfuglens Toner; de gamle Minder løfte sig, de afblegede Farver opfriskes, Sagn og Sang give en Velsignelsens Drik, der løfter Sind og Tanke, saa at Aftenen bliver en Julefest. Sneen flyger, Isen knager, Stormen raader, den har Magten, den er Herre, men ikke Vorherre.

Det er Vintertid, Vinden skarp som et dværgesmedet Sværd;

* 31

Sneen flyger, - den føg, synes os, i Dage og Uger, og ligger som et uhyre Sneebjerg over den store Stad; en tung Drøm i Vinternatten. Alt dernede skjult og borte, kun Kirkens gyldne Kors, Troens Symbol, løfter sig over Sneegraven og skinner i den blaae Luft, i det klare Solskin.

Og hen over den begravede Stad flyve Himlens Fugle, de smaa og de store; de pippe og de synge, som de kunne det, hver Fugl med sit Næb.

Først komme Spurvenes Flok, de pippe om alt det Smaa i Gade og i Stræde, i Rede og i Huus; de vide Historier fra Forhuus og Baghuus. »Vi kjende den begravede Stad,« sige de. »Alt Levende derinde har Pip! Pip! Pip!«

De sorte Ravne og Krager flyve hen over den hvide Sne. »Grav! grav!« skrigte de. »Dernede er endnu Noget at faae, Noget for Skrotten, den er det Vigtigste; det er de Flestes Mening dernede paa Bunden og den Mening er bra' bra', brav!«

De vilde Svaner komme paa susende Vinger, og synge om det Herlige og Store, der endnu spirer fra Menneskenes Tanker og Hjerter derinde i den under Sneelagene hvilende Stad.

Døden er der ikke, Livet vælder; vi fornemme det i Toner, de bruse som fra Kirkens Orgel, gribe os som Klang fra Elverhøi, som Ossianske Sange, som Valkyriens susende Vingeslag. Hvilken Samklang! den taler ind i vort Hjerte, løfter vor Tanke, det er Folkesangens Fugl vi høre! Og i dette Nu: Guds varme Aande puster fraoven, Sneebjerget slaaer Revner, Solen skinner derind, Vaaren kommer, Fuglene komme, nye Slægter, med de hjemlige, samme Toner. Hør Aarets Drapa: Sneestormens Magt, Vinternattens tunge Drøm! Alt løses, Alt løfter sig i deilig Sang fra Folkesangens Fugl, der aldrig dør.

*